

***Två artiklar om;
Vadensjö och mejeriet som blev smedja***

Artiklarna är hämtade ur;

Folk och Bygd

BERÄTTELSE FRÅN LANDSKRONA MED OMNEJD

Skönadal - Wadensjö mejeri, **Folk och bygd**, årgång 4 nr 2 - 1993

När Wadensjö mejeri blev smedja, **Folk och bygd**, årgång 5 nr 1 - 1994

Båda av Ragnar Persson

Länk till Folk och Bygd

<http://www.folkochbygd.se/index.php>

För att läsa artiklar nedan, zooma in pdf-filen

Skönadal - Wadensjö mejeri

Av Ragnar Persson

När min farfar startade Wadensjö mejeri och flera andra mejerier berodde det med säkerhet på att sockerbetsodlingen kommit igång, och att firma W Weibull hade förädlat rovor och foderbetor så att mjölkorna blev bättre utfodrade. Nu fick korna även saftfoder såsom betblast, betmassa och melass under vintern och mjölkade därför betydligt mer än när de tidigare bara utfodrats med halm och hö.

Tillkomsten av järnvägslinjen Engelholm-Landskrona hade stor betydelse för trakten omkring denna. Min farfar hade förutom Wadensjö mejeri ett mejeri i Kingelstad och dessutom arrenderade han mejerierna i Ekeby och Norra Wram. På dessa mejerier tillverkades mycket smör och ost som såldes bl.a. i Landskrona men även exporterades till Köpenhamn och London.

När ett mejeri startade vid den tiden fanns det inte så många maskiner; en ostkittel och en kärna som drevs med en ledstång från en hästvandring. Sedan mjölken levererats till mejeriet hälldes den i stora kar och handskumrades nästa dag för smörtillverkning. Min farfar uppmanade lantbrukarna att hålla så rent som möjligt i stallarna och att vara noga med hygien vid mjölkningen, så att när den kom till mejeriet skulle vara så ren som möjligt. Varje leverantör fick sin mjölk vägd efter leveransen. Efter smör- och ostberedningen gick vasslen ut genom ett rör, som gick till ett litet hus där farfar hade några grisar, som fick vasslen som foder.

Min faster Kristina var chef för ost- och smörtillverkningen, ett arbete som fordrade stor noggrannhet. På Wadensjö

Interiör av mejeriet Skönadal

mejeri tillverkades två sorters ostar (vad jag känner till), dels fin Herrgårdsost och så Camenbertost. Min farmor sa, "att har man ett gott kaffe, ett nybakat bröd, ett gott smör och en god ost så behöver man inte så mycket mer".

När det var sträng vinter och båtarna inte kunde forcera isen blev ostarna väl lagrade och mejeriarbetarna döpte då om osten Camenbert till "Kom an här", av vilket man förstår att de var väl lagrade. Smöret såldes i drittlar, som var trätunnor rymmande 50 kg när de var fullpackade. Tunnorna kläddes inuti med ett vaxat papper innan smöret kom i. Vägde en drittel över 51 kg betraktades smöret som andra klass och betalades sämre. Vattenhalten i smöret fick ej överstiga 16% vid export, i annat fall klassades smöret som andra klass och blev sämre betalt.

Min farfar hade en tunnbindare i sin tjänst. Denne hade sitt hus och sin verkstad mitt emot mejeriet. Hans namn var Jöns Johansson och han var en duktig yrkesman.

Min farfar var riksdagsman. Under sin vistelse i Stockholm blev han bekant med en ung ingenjör, som senare

skulle vinna stor ryktbarhet. Han hette Gustaf de Laval. Denne fick 1878 patent på en mjölkskumningsmaskin, s. k. separator, som skilde grädden från mjölken genast efter ankomsten till mejeriet. Min farfar blev mycket intresserad och när de Laval var färdig med sina experiment och kunde framställa maskinen inköptes det första exemplaret till Wadensjö mejeri.

När nu mejeriet fått större kapacitet genom moderna maskiner tog vattnet slut i brunnarna i Wadensjö och man fick i stället ta vatten från en källa vid Nils Bengtssons gård, Härslöv nr 6. Det blev en lång vattenledning, som även gick till Wadensjö boställe. Detta arrenderade farfar vid denna tid. Jag förmodar att det var Lars Bengtsson och Sven Persson som lade ledningen. Dessa två dikade senare ut sjön vid Wadensjö. (Namnet betyder vadstället vid sjön).

Fotot av Wadensjö mejeri, Skönadal, är taget omkring 1890. Man ser tydligt alla maskinerna, vilka drevs av en liten ångmaskin, och alla remmarna i taket. Mjölken levererades nu i kannor av plåt. På bilden ses separatorn i full

Denna förnämliga silverpokal erhöll min farfar av Malmöhus läns Hushållningssällskap på en utställning i Malmö år 1882 för god framställning av smör och ost. Pokalen är tillverkad av silversmeden J. Westerlind, vilket framgår av detaljbild. Överst på locket står en ko. Texten på pokalen står inom en krans av eklöv och ekollon, vilket syftar på att bönderna drev ut sina svin i skogen, där de åt ek- och bokollon. Köttet från dessa grisar fick lite smak av vildsvin.

På noden under pokalens kupa finns följande symboler för gamla åkerbruksredskap: Två korslagda spadar, två korslagda liar, två korslagda träräfsor samt två korslagda slagor, även kallade plejlar.

Pokalen är förgylld inuti och tar man av locket kunde den även tjänstgöra som den vackraste nattvardskalk.

Leveranssedel å
mjölk c:a halv
storlek.

Levererat _____ liter Mjolk å _____ öre pr. liter = _____ Kr. _____ öre,
som härmed följer.

Wadensjö den _____ 189_____

Nils Persson.

verksamhet, en flicka skär en bit ost och vidare ser man en smörälmningsmaskin, en ostdrittel m.m.

Bland medhjälparna som min farfar hade på mejeriet kan jag bara nämna min faster Kristina och mejerskorna Hulda Karlsson och Botilda Willemont. "Willemontskan", som hon kallades, har berättat hur trevligt och trivsamt det var hos Nils Persson i Wadensjö (min farfar). Där var också sex pigor och lika många drängar, som alla bodde på gården och fick kost och logi där. Det fanns också några gifta arbetare, som hade hus och hem i byn.

Skall man framgångsrikt driva ett företag måste man ha duktiga medarbetare. Jag vill gärna nämna några av dem som varit i min farfars och även min fars tjänst under många år. Det var den indelte soldaten Axel Ljungdahl, turnbändaren Jöns Johansson (som jag nämnt tidigare), smeden Olof Hansson, vagnmakaren Magnus Andersson med en tjänstetid av 52 år och flera andra.

Vagnmakaren Magnus Andersson läskar sig med en öl klass II från Krönleins bryggeri. Kortet kunde passat som reklam för bryggeriet.

Huset som först var mejeri och sedan smedja när bilden togs

När Wadensjö mejeri blev smedja

Av Ragnar Persson

Efter drygt trettio år upphörde mejeriet i Wadensjö med sin verksamhet och mejeribyggnaden såldes till smeden Sven Theodor Segerström, som år 1903 startade sin rörelse där. Vi wadensjöinvånare blev verkligen glada över att en så duktig och trevlig yrkesman startade en bysmedja i Wadensjö by. Segerström hade alltid minst två gesäller och ofta även en lärling som började som "släggepåg" till hjälp. Man sade aldrig "Du" eller "Segerström" utan alltid "Mäster", och han var verkligen en mästare inom sitt yrke.

Sven Theodor Segerström föddes den 10 september 1872. Han konfirmerades den 29 april 1888 och i konfirmeringsintyget står, att han var god i innanläsning och god i kristendomskunskap. Smed blev han just i början av industritiden och många nya maskiner kom då i drift. Allt skulle smeden sätta sig in i. Om en maskin gick sönder hette det, att den skulle ner till Segerström, för han kunde nog upptäcka felet och ordna så att maskinen kom att fungera och bli brukbar igen.

Vilka maskiner använde man vid denna tid? Jag skall bara

nämna några, som idag är rena museiföremål: självavläggare, slättermaskin, självbindare, tröskor och självgångare. I Wadensjö fanns tre stationära tröskor. Det var lantbrukare som slog sig ihop och bildade bolag, inköpte ett tröskset och tröskade förutom till sig själva även till andra lantbrukare. Det blev en "maskinstation" fast på annat sätt än nuvarande maskinstationer. Min far och tre andra lantbrukare hade en tröska. Olof Wadén och några andra hade en tröska, som kallades för "Myrekaggatröskan" efter maskinistens öknamn. Den tredje tröskan kallades för "Karl Andersson-tröskan". Alla dessa tröskor fick även Segerström hjälpa till att se över innan trösksäsongen tog sin början.

På smed Segerströms tid fanns varken åtta timmars arbetsdag eller semester eller pappaledigt. I smedjan skulle han utom att reparera maskiner även sko hästar och om sommaren verka alla klövarna på nötkreaturen.

När mul- och klövsjukan härjade i Wadensjö skulle alla klövbärande djur slaktas och alla stallar rengöras, desinficeras och kalkas. Utanför gårdarna sattes en skylt, som det

Utanför smedjan står fr v snickare Axel Nilsson, Nils Körner, smed Severin Johansson och gesällen Tage Linde

stod "Avspärrat område - Mul- och klövsjuka" på. En bom över tillfartsvägen förhindrade någon att lämna gården förrän efter ganska lång tid. Militärer utkommenderades att gå vakt och de fick bo i kommunalhuset. Smed Segerströms fru, Elna, ställde sin kokkonst till militärens förfogande och liksom de anställda på smedjan intygade de, att så god mat som fru Segerström bjöd på hade de aldrig fått. Man

måste säga, att familjen Segerström alltid ställde upp och gav en hjälpsam hand till allmänheten när så behövdes.

När Segerström blev gammal och inte längre orkade med sitt arbete såldes smedjan i mitten på 30-talet till Severin Johansson. Denne hade varit smed på Kungsgården på Hven hos patron Alm, men nu ville han prova på att bli sin egen. Smed Johansson hade sin verksamhet i ca tio år, men han råkade ut för en tågolycka, där han blev dödligt skadad och en kort tid därefter avled han.

Nu såldes smedjan för tredje gången och två unga smeder köpte år 1946 Skönadal och startade sin verksamhet. Smederna hette Harry Jönsson och Gunnar Olsson. De hade tidigare arbetat på en mekanisk verkstad i Landskrona. Jobben i Wadensjö räckte dock inte till för båda och Harry Jönsson fick återgå till ett tidigare arbete som försteman på Traktorbolaget, där han hade traktorer och skördetröskor som sitt arbetsområde. Gunnar Olsson blev alltså Wadensjöns siste smed, men för varje år blev det allt mindre att göra på smedjan. Under somrarna gjorde han byggnadssmide och balkongräck, och under skördetiden blev det en del reparationer på lantbruksmaskiner och mycket arbete med plogskär. Under de sista vintrarna hade Gunnar lite "vinterterapi" i det han gjorde handsmidda ljusstakar och ljuskronor, som vi i Wadensjö köpte och som också såldes i Landskrona.

År 1980 avyttrades Skönadal och så var verksamheten i denna byggnad slut efter drygt hundra år som mejeri och smedja.

En grupp militärer som var förlagda i Wadensjö under mul- och klövsjukan i slutet av 1920-talet.